

۲۶۷ پرسشش کدام یک از ایزدان یا ایزدبانوان کهن ایرانی در قلمرو امپراتوری روم رواج بسیار داشت؟

- ۱ ایزد مهر ۲ ایزدبانو آناهیتا ۳ ایزد سروش ۴ ایزد بهرام

۲۶۸ در دوره کدام تمدن و در کدام سرزمین، حضرت عیسی (ع) به تبلیغ دین جدیدی پرداخت؟

- ۱ رومیان - عراق ۲ یونانیان - عراق ۳ رومیان - فلسطین ۴ یونانیان - فلسطین

۲۶۹ کدام یک از گزینه‌های زیر از اقدامات کنستانتین در باب مسیحیت نیست؟

- ۱ امپراتور کنستانتین خود به دین مسیحیت گروید. ۲ آزادی دین مسیحیت در قلمرو امپراتوری روم را تضمین کرد. ۳ در زمان امپراتوری کنستانتین دین مسیحیت رونق بی‌سابقه‌ای یافت. ۴ در زمان امپراتوری کنستانتین دین مسیحیت، دین رسمی امپراتوری روم شد.

۲۷۰ در زمان قسطنطین، امپراتور روم شرقی، دین مسیحیت چه موقعیتی یافت؟

- ۱ رونق بی‌سابقه‌ای یافت. ۲ به دین رسمی امپراتوری تبدیل شد. ۳ مسیحیان تحت تعقیب قرار گرفتند. ۴ یهودیان به شدت با این آیین به مخالفت برخاستند.

۲۷۱ فلسفه یونان بر کدام فیلسوف و دانشمند ایرانی تأثیر زیادی گذاشته است؟

- ۱ ابن‌سینا ۲ امام محمد غزالی ۳ امام فخر رازی ۴ ابن‌مسکویه رازی

مطالعه و کاوش در گذشته‌های دور

درس هفتم

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

۲۷۲ ایرانیان از چه زمانی و با شروع چه اتفاقی آگاهی نسبی از تاریخ و تمدن خود به دست آوردند؟

- ۱ از دو قرن پیش - با رمزگشایی و خواندن خط میخی و آغاز کاوش‌های باستان‌شناسی
۲ از دو قرن پیش - روی کار آمدن حکومت قاجار
۳ از سه قرن پیش - با رمزگشایی و خواندن خط میخی و آغاز کاوش‌های باستان‌شناسی
۴ از سه قرن پیش - با روی کار آمدن حکومت قاجار

۲۷۳ تا دو قرن پیش، مورخان ایرانی بر پایه چه منابعی تاریخ ایران در عهد باستان را می‌نوشتند؟

- ۱ داستان‌های شاهنامه - روایات مورخان یونانی ۲ روایات مورخان یونانی - کتیبه‌ها و نقش‌برجسته‌ها
۳ کتیبه‌ها و نقش‌برجسته‌ها - خدای‌نامه‌ها ۴ خدای‌نامه‌ها - داستان‌های شاهنامه

۲۷۴ کدام یک از گزینه‌های زیر در مورد آثار مورخان درباره تاریخ ایران در عهد باستان صحیح نیست؟

- ۱ نوشته‌های آنان، ترکیبی از افسانه و واقعیت بود و همین را نشر می‌دادند.
۲ مورخان ایرانی بر پایه ترجمه خدای‌نامه‌های متعلق به دوران ساسانی تاریخ را می‌نوشتند.
۳ مورخان ایرانی بر پایه شاهنامه فردوسی تاریخ ایران باستان را می‌نوشتند.
۴ آگاهی مورخان ایرانی از ایران عهد باستان بر پایه داستان‌های اوستا بود.

۲۷۵ کدام گزینه، نظر مورخان درباره توالی سلسله‌های ایرانی را در دو قرن پیش و قبل از افزایش آگاهی‌ها درباره تاریخ ایران باستان، نشان می‌دهد؟

- ۱ پیشدادیان ← کیانیان ← اشکانیان ← ساسانیان ۲ کیانیان ← پیشدادیان ← ساسانیان ← اشکانیان
۳ اشکانیان ← ساسانیان ← پیشدادیان ← کیانیان ۴ ساسانیان ← اشکانیان ← کیانیان ← پیشدادیان

۲۷۶ مطالب مربوط به سلسله‌های پیشدادیان و کیانیان ..... بود و درباره اشکانیان مطالب ..... بود.

- ۱ بسیار کم - آمیخته با افسانه‌های کهن ۲ آمیخته با افسانه‌های کهن - بسیار کم و محدود
۳ بسیار کم و محدود - بسیار قابل توجه ۴ بسیار قابل توجه - بسیار کم و محدود

۲۷۷ تاریخ بسیاری از اقوام و جوامع کهن من جمله ایران با ..... آغاز می‌شود.

- ۱ افسانه و اسطوره ۲ شهرنشینی ۳ نخستین انسان ۴ تشکیل یک دولت متمرکز

۲۷۸ مورخان، پارسه یا پرسه‌پلیس را به ..... نسبت می‌دادند و به آن ..... می‌گفتند.

- ۱ حضرت سلیمان - تخت سلیمان ۲ جمشید - تخت جمشید ۳ حضرت سلیمان - تخت جمشید ۴ جمشید - تخت سلیمان

۲۷۹ کدام مورد بیانگر عمده نظر مورخان درباره افسانه است؟

- ۱ افسانه براساس واقعیت تاریخی ساخته شده، اما با گذشت زمان تغییر کرده و به شکل افسانه و اسطوره درآمده است.
۲ افسانه، داستان یا سرگذشت خیالی و غیرواقعی به منظور تفنن و سرگرمی مردم است.
۳ افسانه براساس واقعیت تاریخی ساخته شده که با گذشت زمان تغییر نکرده، ولی به شکل افسانه و اسطوره درآمده است.
۴ افسانه، داستان یا سرگذشت خیالی و غیرواقعی به منظور تفنن و سرگرمی مردم نیست.

۲۸۰ مورخان، پاسارگاد را به ..... منسوب می‌کردند و آرامگاه سلسله هخامنشی را ..... می‌شمردند.

- ۱ کورش - قبر مادر حضرت سلیمان ۲ کورش - پایتخت هخامنشیان
۳ حضرت سلیمان - قبر مادر حضرت سلیمان ۴ حضرت سلیمان - پایتخت هخامنشیان

۲۸۱ مورخان به کدام دلیل، جمشید را پادشاه اول ایران می‌دانستند؟

- ۱ نبود اطلاعات کافی و رمزگشایی نکردن اطلاعات موجود ۲ جایگزینی افسانه‌ها با واقعیت تاریخی
۳ استناد به منابع و کتب باقی‌مانده اشکانی ۴ مطالب نوشته‌شده در کتاب اوستا

۲۸۲ کدام مورد نقش بسزایی در توجه و گرایش محققان به تاریخ ایران در عهد باستان داشت؟

- ۱ توجه ویژه پادشاهان دو قرن پیش به علم تاریخ
۲ کنجکاوی باستان‌شناسان درباره تاریخ عهد باستان در ایران
۳ عدم وجود اطلاعات کافی درباره وقایع تاریخی
۴ آگاهی‌های تازه در نتیجه خوانده شدن خط‌های باستانی

۲۸۳ در کدام گزینه دلیل علاقه اروپاییان برای مسافرت و شناخت تاریخ و فرهنگ ایران بیان شده است؟

- ۱ جمع‌آوری منابع و تصاویر از آثار دست اول و غیرنوشتاری تاریخی ایران
۲ داشتن اطلاعات قابل توجه براساس کتب هرودت و مورخان یونانی و رومی دیگر
۳ تمایل پادشاهان اروپایی برای آغاز استعمار در ایران و تسلط بر این کشور
۴ علاقه پادشاهان اروپایی برای داشتن سفرنامه‌های جامع

۲۸۴ در دوره کدام سلسله ایرانی، علاقه اروپاییان برای مسافرت به ایران و شناخت تاریخ و فرهنگشان، دوچندان شد؟

- ۱ قاجاریه
۲ صفویه
۳ پهلوی
۴ افشاریه

۲۸۵ به کدام دلیل، زمینه برای انجام کاوش‌های باستان‌شناسی در ایران در دوره قاجار فراهم آمد؟

- ۱ گرفتن اجازه حفاری و امتیاز انحصاری کاوش‌های باستانی توسط دولت فرانسه
۲ گسترش روابط سیاسی و اقتصادی ایران و اروپا
۳ علاقه شدید پادشاهان قاجار به تاریخ دوران باستان ایران
۴ پرورش یافتن باستان‌شناسان زبده ایرانی

۲۸۶ کدام یک از عبارتهای زیر درباره کاوش‌های باستان‌شناسی در ایران صحیح است؟

- الف انگلستان امتیاز انحصاری کاوش‌های باستانی در ایران را از حکومت قاجاریه گرفت.
ب نخستین کتیبه ترجمه‌شده از خط میخی، کتیبه داریوش در نقش رستم است.
پ سر هنری راولینسون نخستین کسی بود که موفق به خواندن خط میخی شد.
ت کاوشگران در نخستین اقدام خود به حفاری در شهر شوش پرداختند.

- ۱ الف - پ
۲ ب - ت
۳ الف - ب
۴ پ - ت

۲۸۷ کدام مناطق باستانی در دوره قاجاریه مورد توجه کاوشگران و باستان‌شناسان اروپایی بود؟

- ۱ تخت جمشید، پاسارگاد و شوش
۲ تخت جمشید، نقش رستم و بیستون
۳ پاسارگاد، نقش رستم و شوش
۴ بیستون، نقش رستم و تخت جمشید

۲۸۸ کدام یک از گزینه‌های زیر، در مورد خوانده شدن خط میخی در ایران دوره قاجاریه، صحیح نیست؟

- ۱ در زمان محمدشاه قاجار، خط میخی توسط سر هنری راولینسون خوانده شد.
۲ اولین اثر تاریخی خوانده‌شده، سنگ‌نوشته داریوش هخامنشی در بیستون بود.
۳ دولت انگلیس اجازه حفاری و سپس امتیاز انحصاری کاوش‌های باستانی در سرتاسر ایران را به دست آورد.
۴ شوش اولین محوطه باستانی بود که توسط فرانسویان کاوش شد.

۲۸۹ کدام مورد نخستین کتیبه به خط میخی است که ترجمه شد؟

- ۱ کتیبه شاپور اول در کعبه زرتشت
۲ سنگ‌نوشته داریوش هخامنشی در بیستون
۳ منشور کوروش هخامنشی
۴ کتیبه‌های موجود در نقش رستم

۲۹۰ کدام منطقه، اولین محوطه باستانی است که توسط باستان‌شناسان مورد کاوش قرار گرفت؟

- ۱ تخت جمشید
۲ پاسارگاد
۳ طاق‌بستان
۴ شوش

۲۹۱ کدام یک از گزینه‌های زیر از نتایج کاوش‌های باستان‌شناسی نیست؟

- ۱ بخشی از آثار کشف‌شده در کاوش‌ها به موزه‌های اروپا و آمریکا انتقال یافت.
۲ شناخت بیشتر و بهتر سلسله‌های پادشاهی مادی تا ساسانیان صورت گرفت.
۳ امکان تشخیص تاریخ واقعی از افسانه توسط کاوشگران از بین رفت.
۴ تقسیم‌بندی جدیدی از تاریخ ایران در دوره باستان توسط مورخان ارائه شد.

۲۹۲ شکل‌های زیر به ترتیب مربوط به کدام منابع تحقیق تاریخ ایران هستند؟

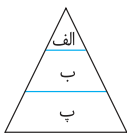

(ب)

(الف)

- ۱ الف ← دست اول: غیرنوشتاری - ب ← دست اول: نوشتاری
۲ الف ← دست دوم: غیرنوشتاری - ب ← دست دوم: نوشتاری
۳ الف ← دست اول: غیرنوشتاری - ب ← دست دوم: نوشتاری
۴ الف ← دست اول: نوشتاری - ب ← دست دوم: نوشتاری

۵۵۷ اگر هرم روبه‌رو، هرم اجتماعی دوره ساسانی باشد، اطلاعات مربوط به زنان کدام طبقه بیشتر است؟

- ۱ الف ۲ الف - پ ۳ ب ۴ ب - پ

۵۵۸ به ترتیب کدام عبارتها درباره موقعیت زنان در کتاب اوستا منسوب به زرتشت و تألیف شده توسط موبدان است؟

- ۱ موقعیت زنان به دلیل مادر بودن بالاتر از مردان است. - هیچ تفاوتی میان زن و مرد وجود ندارد.
 ۲ تفاوت چندانی میان مرد و زن وجود ندارد. - موقعیت اجتماعی زن پایین‌تر از مرد قرار دارد.
 ۳ هیچ تفاوتی میان زن و مرد وجود ندارد. - موقعیت زنان به دلیل مادر بودن بالاتر از مردان است.
 ۴ موقعیت اجتماعی زن پایین‌تر از مرد قرار دارد. - تفاوت چندانی میان مرد و زن وجود ندارد.

۵۵۹ در آیین زرتشتی ..... و ..... به عنوان دو خصلت زن خوب بر شمرده شده است.

- ۱ احترام به همسر - عفت
 ۲ پارسایی - احترام به همسر
 ۳ مادر - کدبانوی خانه بودن
 ۴ پارسایی - عفت

۵۶۰ کدام یک از منابع دست اول زمان هخامنشیان، نشان‌دهنده حقوق برابر زن و مرد در قبال کار کردن است؟

- ۱ قسمتی از اوستا ۲ منشور کوروش
 ۳ لوح‌های گلی ۴ خدای‌نامه‌ها

۵۶۱ چند مورد از عبارتهای زیر از جمله مطالب و گزارش‌هایی درباره زنان است که در آثار و متون دینی و حقوقی مربوط به دوره ساسانی و قرون نخستین اسلامی، وجود دارد؟

- الف) حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان (ب) داشتن حق مالکیت (پ) اجازه فعالیت اقتصادی
 ت) امکان کسب درآمد (ث) شراکت در اموال همسر (ج) اقامه دعوا در دادگاه برای دریافت حق خود
 ۱ سه ۲ چهار ۳ پنج ۴ شش

۵۶۲ همه گزینه‌های زیر از حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در دوران ساسانی است، به جز:

- ۱ حق مالکیت و فعالیت اقتصادی ۲ کسب درآمد
 ۳ مشارکت در اموال پدر ۴ اقامه دعوا در دادگاه برای دریافت حق

۵۶۳ به ترتیب جشن‌های باستانی ایران با چه چیزی پیوند تنگاتنگی داشتند و ویژگی برجسته آنها چه بود؟

- ۱ رفاه‌طلبی - ستایش شاه ۲ باورهای دینی و زندگی سیاسی - عبادت و شکرگزاری خداوند
 ۳ باورهای دینی و زندگی سیاسی - ستایش شاه ۴ رفاه‌طلبی - عبادت و شکرگزاری خداوند

۵۶۴ کدام یک از موارد زیر، جزء جشن‌های مشهور ایران باستان محسوب می‌شود؟

- الف) گاهنبارها (ب) سپندارمذگان (پ) نوروز (ت) تیرگان (ث) سده
 ۱ الف - ب - پ ۲ الف - پ - ث ۳ پ - ت - ث ۴ الف - ت - ث

۵۶۵ هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب مربوط به کدام جشن‌های باستانی ایران است؟

- شش جشن که به شکرانه آفریده شدن عناصر اصلی خلقت برگزار می‌شود.
 - از کهن‌ترین جشن‌های ایرانی که به جمشید، نخستین پادشاه افسانه‌ای ایران، نسبت داده می‌شود.
 ۱ نوروز - گاهنبارها ۲ مهرگان - سده ۳ سده - مهرگان ۴ گاهنبارها - نوروز

۵۶۶ جشن نوروز به کدام یک از پادشاهان افسانه‌ای ایران نسبت داده شده است؟

- ۱ کوروش بزرگ ۲ کیومرث ۳ تهمورث ۴ جمشید

۵۶۷ برگزاری جشن‌های باستانی تأثیر بسزایی در ..... در طول تاریخ داشته و عامل موثری در ..... آنان بوده است.

- ۱ توسعه دین زرتشت - افزایش نفوذ موبدان
 ۲ اتحاد و انسجام ایرانیان - تقویت هویت جمعی
 ۳ شادی و تفریح - رضایت مردم از پادشاهان
 ۴ معاشرت مردم با یکدیگر - تقویت هویت جمعی

۵۶۸ کدام یک از گزینه‌های زیر در مورد مراسم سوگواری در ایران باستان صحیح نیست؟

- ۱ در مراسم سوگواری در گذشتگان، ضمن خواندن دعا، نیکی‌های شخص از دنیا رفته را یادآوری می‌کردند.
 ۲ ایرانیان در برخی از جشن‌ها، مراسم ویژه‌ای برای آرامش روح در گذشتگان انجام می‌دادند.
 ۳ در مراسم سوگواری در گذشتگان آداب و رسوم ویژه‌ای داشتند.
 ۴ برای آرامش ارواح در گذشتگان در شش وقت معین سال مراسم سوگواری برگزار می‌کردند.

۵۶۹ در دوره اشکانی از نیروی کار اسیران جنگی در کدام زمینه‌ها استفاده می‌شد؟

- ۱ فعالیت‌های عمرانی، تولیدات کارگاهی، راه‌سازی، گله‌داری و خدمات خانگی
 ۲ فعالیت‌های کشاورزی، ساختمان‌سازی، معادن شاهی و خدمات خانگی
 ۳ معادن شاهی، فعالیت‌های کشاورزی و دامداری، انجام خدمات عمومی و عام‌المنفعه
 ۴ انجام خدمات عمومی و عام‌المنفعه، راه‌سازی، تولیدات کارگاهی، کار در معادن شاهی

مشاوران آموزش
پرسش‌های
چهارگزینه‌ای
تاریخ دهم

خلفای نخستین

پس از رحلت پیامبر، طی سقیفه بنی ساعده، ابوبکر به عنوان خلیفه شناخته شد و زمام امور را به دست گرفت. سپس عمر، عثمان، حضرت علی (ع) و امام حسن به امر خلافت نایل شدند.

- حضرت علی (ع) و بنی هاشم مشغول برگزاری مراسم تدفین پیامبر بودند.
  - گروهی از انصار در مکانی به نام سقیفه بنی ساعده جمع شدند تا برای جانشینی پیامبر تصمیم بگیرند.
  - از گروه مهاجران ابوبکر و عمر و ابوعبیده جراح خود را به این گروه رساندند.
  - ابتدا عمر و ابوعبیده سپس تعدادی از انصار در سقیفه با ابوبکر به عنوان خلیفه و جانشین پیامبر بیعت کردند.
- سقیفه و خلافت ابوبکر**
- گروه مرتدان — از قبایل عربستان که در سالهای پایانی زندگی پیامبر اسلام آوردند و با تعالیم اسلام آشنایی نداشتند.
  - مخالفان ابوبکر
  - افرادی که در روزهای پایانی زندگانی پیامبر ادعای پیامبری کردند.
  - گروهی که ابوبکر را به عنوان خلیفه قبول نداشتند و به طور آشکار از حضرت علی (ع) حمایت می کردند.
  - گردآوری سپاه و شکست مرتدان و پیامبران دروغین و سرکوب شدید معترضان
  - اقدامات ابوبکر
  - خلافت به مدت اندکی بیش از دو سال
  - طی وصیت نامه مکتوبی عمر را به جانشینی خود برگزید.
- خلافت و اقدامات عمر**
- انتخاب از طریق وصیت نامه ابوبکر
  - فتوحات مسلمانان در سرزمینهای مجاور شبه جزیره عربستان
  - تشکیل دادن شورای شش نفره برای تعیین خلیفه بعدی
  - انتخاب توسط شورای شش نفره به عنوان خلیفه سوم
  - برگرداندن حکم بن ابی العاص به مدینه که پیامبر او را به طائف تبعید کرده بود.
  - روی کار آوردن افراد خاندان اموی و باز گذاشتن دست آنان در اداره امور کشور
  - اعتراض و انتقاد برخی صحابه پیامبر مانند ابودر غفاری و عمار یاسر به رفتار منصوبان خلیفه
  - تبعید انتقادکنندگان تحت تأثیر اطرافیان و مشاوران خود از جمله مروان بن حکم
  - آمدن مردم مناطق مختلف مثل کوفه، بصره و مصر به مدینه برای اعتراض — میانجیگری حضرت علی (ع) میان مردم و خلیفه
  - خلیفه با وجود پذیرش خواسته های مردم به آنها عمل نکرد. — معترضان به خانه وی حمله کردند و او را به قتل رساندند.
  - به اصرار مردم در مدینه خلافت را پذیرفتند.
  - مصمم بودن امام در عمل کردن طبق کتاب خدا و سنت پیامبر — خودداری سران قریش از بیعت و دشمنی و مخالفت با حضرت علی (ع)
  - معاویه پسر ابوسفیان که به بهانه خونخواهی عثمان سرکشی می کرد، توسط حضرت علی از حکومت شام برکنار شد.
  - طلحه و زبیر از بیعت با امام علی (ع) خارج شدند؛ زیرا امام با تقاضای آنها برای به دست گرفتن حکومت برخی شهرها مخالفت کرده بود.
- خلافت و اقدامات عثمان**
- اقدامات حضرت علی (ع) برای بازداشتن مخالفان از سرکشی
  - نصیحت و کوشش های مسالمت آمیز
  - انتقال مرکز خلافت از مدینه به کوفه
  - مقابله با دشمنان در سه جنگ جمل، صفین و نهروان
- خلافت و اقدامات امام حسن (ع)**
- در سال سوم هجرت در مدینه ولادت یافت و در ماجرای مباحله رسول خدا با مسیحیان نجران و در جریان نزول آیه تطهیر حضور داشت.
  - بعد از شهادت حضرت علی (ع) مردم در سراسر کشور اسلامی با ایشان بیعت کردند، به جز مناطق تحت سلطه معاویه.

اوضاع اجتماعی و اقتصادی جامعه مسلمانان

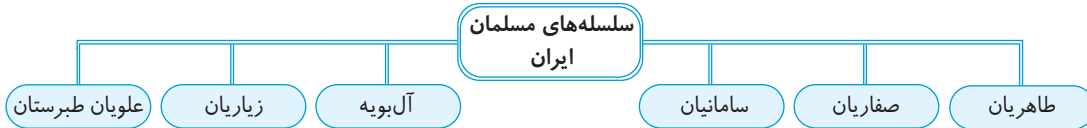

(الف) اوضاع اجتماعی دوران خلفای نخستین:

۱. آسیب دیدن اتحاد میان مسلمانان در پی اختلافات بر سر جانشینی پیامبر که از ماجرای سقیفه بنی ساعده شروع شد.
۲. ابوبکر و عمر تا حدودی مراقب رعایت عدالت بودند. — از هر دو گروه مهاجر و انصار افرادی را به سمت فرماندهی سپاه و حکومت شهرها برمی گزیدند.
۳. سیاست های عثمان باعث تشدید اختلافات و اوج گرفتن مجدد تعصبات قبیله ای درون جامعه اسلامی شد.
۴. تلاش های امام علی (ع) در دوران حکومتش برای عمل به تعالیم اسلام و سنت رسول خدا و بازگرداندن برادری و یگانگی دینی با مخالفت گروه محدودی روبه رو شد.
۵. اقدامات عدالت جوینان امام علی باعث تحمیل سه جنگ بر جامعه اسلامی شد — ایجاد رقابت منطقه ای میان شام و عراق که تا سالها طول کشید.

- زمینه‌تأسیس سلسله‌های ایرانی مسلمان } فعالیت‌ها و مبارزات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ایرانیان در دو قرن نخست و تغییر اوضاع سیاسی ایران در قرون سوم و چهارم هجری
- سرآغاز تغییر در اوضاع سیاسی ایران } مأمون، طاهربن‌حسین مشهور به ذوالیمینین را به‌دنبال تشدید جنبش‌های ضدخلافت در ایران و تغییر در شیوه‌اداره و قلمرو، به حکومت خراسان منصوب کرد.
- نخستین سلسله مسلمان ایرانی } پس از طاهر، حکومت خراسان در خاندان او موروثی شد. ← نخستین سلسله مسلمان ایرانی به نام طاهریان به وجود آمد

سلسله‌های ایرانی در سده‌های نخستین اسلامی

طاهریان و سامانیان	<ul style="list-style-type: none"> • ریشه در خاندان‌های کهن دهقانی خراسان و ماوراءالنهر داشتند. • هر دو با خلافت روابط مسالمت‌آمیز داشتند. • با تأیید خلیفه به امارت رسیدند.
علویان طبرستان	<ul style="list-style-type: none"> • مؤسس حسن‌بن‌زید، از سادات علوی بود. • شیعه‌مذهب بودند و با خلافت روابط خصومت‌آمیز داشتند. • بدون تأیید خلیفه، امارت داشتند.
صفاریان	<ul style="list-style-type: none"> • مؤسس، یعقوب لیث صفاری، رویگزراده‌ای از دهی به نام قرین در سیستان بود. • روابط آن‌ها با خلافت عباسی پرفراز و نشیب بود. • گاهی با تأیید خلیفه و دوره‌ای بدون تأیید خلیفه حکومت کردند.
زبیریان	<ul style="list-style-type: none"> • مرداوچ با شکست سپاهیان خلیفه، شهرها و ولایات ایران را گرفت و عاملان خلیفه را کشت. • جانشینان وی که قلمروشان به گرگان و طبرستان محدود می‌شد، نسبت به خلیفه اظهار اطاعت کردند.
آلبویه	<ul style="list-style-type: none"> • مؤسس ← پسران ابوشجاع بویه، علی، حسن و احمد از اهالی دیلم بودند. • روابط آن‌ها با خلافت عباسی متفاوت بود. آن‌ها بغداد را تسخیر کردند اما خلافت را از بین نبردند و وانمود می‌کردند که تابع خلیفه هستند.

آثار و پیامدهای حکومت طاهر ذوالیمینین و یعقوب لیث صفاری و نیز امیران سلسله‌های سامانی و آلبویه بیشتر از سایر سلسله‌ها بود.

پیامد سیاسی - اجتماعی ظهور حکومت‌های ایرانی:

1. مهم‌ترین پیامد ← کاهش و زوال تدریجی سلطه سیاسی - نظامی خلفای عباسی بر ایران / 2. برقراری آرامش نسبی و کاهش شدت آشوب‌ها و جنبش‌های سیاسی، اجتماعی و مذهبی

- پیامد اقتصادی ظهور حکومت‌های ایرانی**
- رونق مناسب اقتصادی در دوران حکومت‌های طاهریان، سامانیان و آلبویه
  - رشد کشاورزی و تجارت و صنعت ← گسترش شهر و شهرنشینی در قلمرو آلبویه
  - عوامل رونق اقتصادی و رشد شهرنشینی }
    - برقرار شدن آرامش و امنیت نسبی
    - قرار گرفتن زمام کارها به دست امیران علاقه‌مند به عمران و آبادانی
    - استقرار نظام دیوانی منظم و منسجم
  - شتاب گرفتن روند اسلام‌پذیری و مسلمان شدن بیشتر مردم ایران
  - امیران سلسله‌های علویان طبرستان و آلبویه پیرو مذهب شیعه بودند و به گسترش آن در ایران کمک کردند.
  - پیامد مذهبی }
    - برگزاری مراسم شیعی و گسترش سنت زیارت و مرمت و بازسازی حرم امامان شیعه از اقدامات دوره آلبویه است.

فرهنگ، علم و هنر

با ورود اسلام به ایران ← عربی، زبان حکومت و دین شد. زبان فارسی دری همچنان در میان عامه مردم در بیشتر سرزمین‌های ایرانی رواج داشت. بسیاری از اعراب مهاجر به ایران جذب زبان فارسی و فرهنگ ایرانی شدند. یعقوب لیث شاعران را به سرودن شعر فارسی تشویق می‌کرد. سرآغاز توجه و حمایت رسمی از زبان و ادب فارسی ← تأسیس حکومت‌های ایرانی در قرن سوم هجری

- اوج زبان و ادب فارسی در عصر سامانیان — حمایت از شاعران فارسی گو
- رودکی — پدر شعر فارسی — مورد حمایت دربار سامانی بود.
- فردوسی — اواخر دوره سامانی شروع به سرودن شاهنامه کرد که در نهایت آن را به محمود غزنوی تقدیم کرد.
- در دوره سامانی — زبان فارسی به عنوان زبان علم و دین در کنار زبان عربی قرار گرفت.
- تألیف و ترجمه چندین اثر علمی و دینی به زبان فارسی در دوره سامانی
- ترجمه و تلخیص طبری با عنوان تاریخ بلعمی
- ترجمه تفسیر طبری بر قرآن
- نگارش اولین کتاب جغرافیایی به زبان فارسی — حدودالعالم من المشرق الی المغرب

ایران در دوران غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی

درس دهم

تاریخ
یازدهم

در این درس با تحولات مربوط به سه حکومت غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی و نیز اوضاع ایران آشنا می‌شوید.

- مسلمان شدن شماری از مشرکان و راه یافتن به قلمرو اسلامی در جریان لشکرکشی‌های مسلمانان به ماوراءالنهر و سرزمین‌های آن سوی رود سیحون در سده‌های نخست هجری
- به علت داشتن استعداد در امور نظامی — به خدمت دربار عباسیان و امیران مسلمان در قلمرو خلافت درآمدند.
- آلپتگین از افراد ترک، به مقام سپهسالاری در دربار سامانیان رسید.
- آلپتگین، زمینه ایجاد حکومتی محلی را در شهر غزنه (غزنی / غزنین) در کوهستان‌های نواحی شرقی افغانستان کنونی که مرز شرقی سرزمین‌های اسلامی با هند غیرمسلمان بود، ایجاد کرد.
- در زمان ضعف سامانیان — محمود، فرزند سبکتگین در شهر غزنه حکومتی مستقل تأسیس کرد. — سلسله غزنویان
- محمود غزنوی در پی کسب حمایت خلیفه عباسی بود.
- محمود، اقدامات خود را در پوشش جهاد در راه خدا و به بهانه مبارزه با مخالفان عباسی انجام می‌داد. — حمله به ری تحت حاکمیت آل بویه

سلسله
غزنویان

- حمله به ری
- قتل مردم شهر به بهانه اسماعیلی بودن
- به آتش کشیدن کتابخانه ری، به بهانه وجود کتاب‌های فلسفی
- از حوادث مهم دوران محمود غزنوی
- بهانه: جهاد در راه خدا
- هدف: دستیابی بر ثروت فراوان هند
- لشکرکشی پی‌درپی محمود به هند
- نتیجه: راه‌یابی دین اسلام و زبان فارسی به شبه‌قاره هند
- جانشینان محمود — ستیز پسران وی، مسعود و محمد — بر تخت نشستن مسعود
- دلایل غافل ماندن مسعود از وضعیت مردم
- درگیری‌های داخلی
- لشکرکشی‌های پیاپی
- نبرد دندانقان — میان مسعود غزنوی و سلجوقیان — پایان سلطه غزنویان بر خراسان — باقی ماندن حکومت آنان از سرحدات شرقی ایران و شمال غربی هند تا اواخر قرن ششم

- طایفه‌ای از ترکان که نخست در ماوراءالنهر سپس در خراسان مستقر شدند.
- طغرل سلجوقی — نیشابور را مرکز حکومت خود قرار داد.
- تصرف بغداد و خارج کردن خلیفه عباسی از تسلط آل بویه
- خلیفه حکومت عراق و ایران را به او بخشید.
- عکس‌العمل خلیفه به تصرف بغداد توسط طغرل سلجوقی
- دستور داد به نام او خطبه خواندند و به نام او سکه زدند.
- خلیفه، لقب سلطان رکن‌الدوله را به طغرل داد.

سلسله
سلجوقیان

- شکست سپاهیان روم شرقی از آل‌ارسلان، جانشین طغرل و اسیر شدن امپراتور روم شرقی
- نبرد ملازگرد
- اضافه شدن آسیای صغیر به متصرفات سلجوقی — وسیع‌ترین قلمرو ایران در دوران اسلامی
- مهاجرت قبایل ترک به آن منطقه و تغییر وضعیت سیاسی و فرهنگی این ناحیه
- دوره ملکشاه سلجوقی — اوج قدرت سلسله سلجوقی — بیشتر خاندان‌ها یا از بین رفتند و یا به اطاعت سلطان درآمدند.
- اختلافات فراوان بر سر جانشینی پس از مرگ خواجه نظام‌الملک و ملکشاه
- هجوم اقوام مهاجم قراختائیان و غزها — از بین رفتن ماوراءالنهر
- عوامل ضعف سلجوقیان
- تقسیم شدن قلمرو سلجوقی بین امیران مختلف
- مبارزات اسماعیلیان در ایران
- قدرت گرفتن اتابکان در نواحی زیر سلطه سلجوقیان
- انقراض سلجوقیان — پیروزی تکش خوارزمشاه بر آخرین سلطان سلجوقی

مشاوران آموزش
درست
تاریخ
یازدهم

📖 **تکمه** دوران یک‌ساله استبداد صغیر مربوط به محمدعلی‌شاه است.

فتح تهران توسط هواداران مشروطه — پناهنده شدن محمدعلی‌شاه به سفارت روسیه — پایان حکومت استبدادی

• با فتح تهران آغاز شد.

- ویژگی‌ها:
  - اختلاف‌های شدید بین طرفداران مشروطه
  - مداخله آشکار و سلطه‌گرانه روس و انگلیس در سرنوشت ایران
- تشکیل مجلسی فوق‌العاده پس از فتح تهران — خلع محمدعلی‌شاه از سلطنت — به سلطنت رساندن احمدشاه
- به قدرت رسیدن دوباره جمعی از مستبدان و مرتجعان — خشم مشروطه‌خواهان تبریز — خواستار اخراج افراد تندرو از مجلس بودند.
- عدم محاکمه محمدعلی‌شاه - پرداخت حقوق سالیانه به محمدعلی‌شاه - فرستادن وی به ادسا در روسیه
- اعدام شیخ فضل‌الله نوری
  - از فجیع‌ترین اقدامات مشروطه‌خواهان - انتقام استعمارگران از روحانیت
  - عدم پذیرش پناهنده شدن به سفارت روسیه یا مورد حفاظت قرار گرفتن توسط سربازان روسی
  - پیرم‌خان ارمنی مأمور دستگیری آیت‌الله شیخ فضل‌الله نوری بود.
- چالش اصلی: اختلاف نظر بر سر دین و سیاست

دوره دوم مشروطه

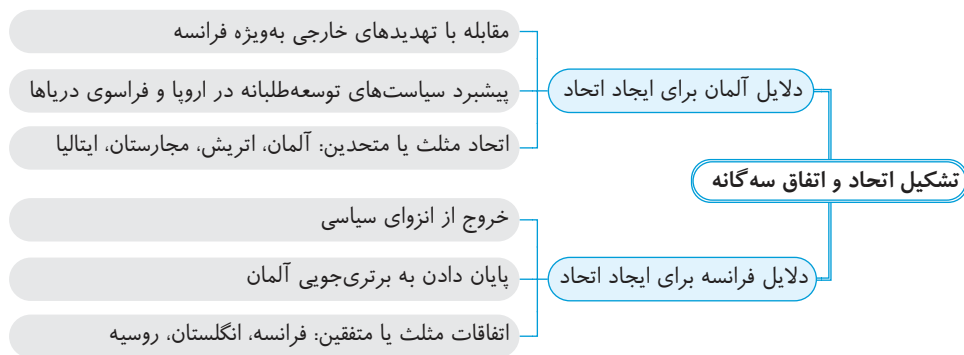

جنگ جهانی اول و ایران

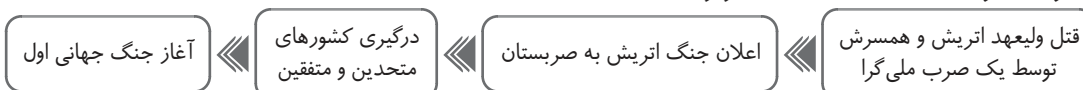
درس ششم

تاریخ دوازدهم

مهم‌ترین تحولات تاریخ جهان متأثر از انقلاب کبیر فرانسه و انقلاب صنعتی عبارت بود از: ۱. تداوم و گسترش رقابت‌های استعماری ۲. رشد اندیشه ملی‌گرایی (ناسیونالیسم) و ظهور قدرت‌های جدید

نتایج اتحاد و اتفاق سه‌گانه: ۱. پیدایش توازن قدرت جدید در اروپا ۲. تشدید رقابت و دشمنی میان دو طرف ۳. بروز جنگ جهانی اول
مهم‌ترین دلایل جنگ جهانی اول: ۱. اختلافات مرزی و دشمنی شدید آلمان و فرانسه ۲. مسابقه تسلیحاتی ۳. رقابت بر سر مستعمرات
۴. اقدام برای توسعه نفوذ و دخالت در منطقه شبه‌جزیره بالکان

- ایتالیا در میانه جنگ از اتحاد مثلث جدا شد و به اتفاق مثلث پیوست.
- نقش روسیه در جنگ جهانی اول — در جبهه شرقی به سرعت بسیج شدند و از سقوط و اشغال کشورشان توسط ارتش آلمان جلوگیری کردند.
- نقش فرانسه در جنگ جهانی اول — در جبهه غربی فرانسوی‌ها با حمایت انگلیسی‌ها و سایر دولت‌های متفق مقاومت کردند و جنگ به حالت فرسایشی درآمد.

انقلاب روسیه

گسترش مستعمرات توسط پتر کبیر — ورود روسیه به جنگ‌های مختلف در نقاط متعدد جهان نتیجه به دست آوردن ثروت حاصل از برنامه‌های استعماری — عمیق‌تر شدن اختلافات طبقاتی — شکل‌گیری گروه‌های مختلف تزارها
اقدامات لتین:

۱. ایجاد حکومت کمونیستی: ۱. خارج کردن اراضی کشاورزی از دست مالکان و سپردن به شورای کشاورزی ۲. انتقال مالکیت کارخانه‌ها، معادن و ماشین‌آلات صنعتی از سرمایه‌داران به شورای کارگری هر کارخانه
۲. دادن وعده صلح به مردم: ۱. واگذار کردن متصرفات وسیعی به متحدان ۲. بستن قرارداد صلح و خارج کردن سربازان روسی از جنگ
۳. سرکوب مخالفان داخلی و تأسیس کشور «اتحاد جماهیر شوروی»

پایان جنگ جهانی اول

ورود آمریکا — غلبه بر آلمان و نیروهای متحدین با امکانات و سرمایه آمریکایی‌ها — جنگ پس از چهار سال پایان یافت. — غنایم بین فاتحان تقسیم شد.

مشاوران آموزش

درسنامه تاریخ دوازدهم

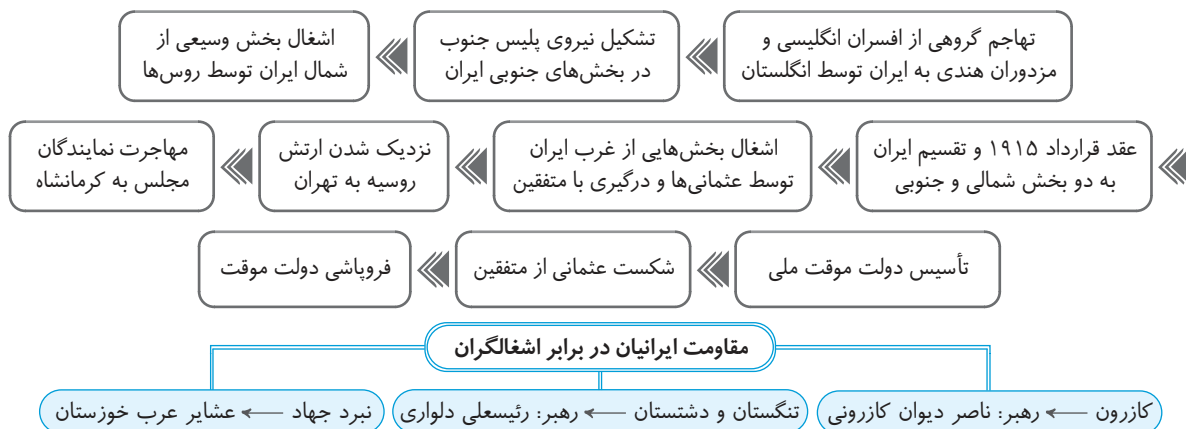
آثار و پیامدهای جنگ جهانی اول

- در کاخ ورسای پاریس منعقد شد.
- مستعمرات آلمان بین متفقین تقسیم شد.
- بخش‌هایی از آلمان به فرانسه و لهستان واگذار شد.
- آلمان‌ها ملزم به پرداخت غرامت شدند.
- آلمان‌ها متحد به محدود نگاه داشتن توان نظامی خود شدند.
- فروپاشی امپراتوری عثمانی — عراق، اردن، فلسطین و لبنان و سوریه، ترکیه و عربستان شکل گرفتند.
- فروپاشی روسیه تزاری و تشکیل اتحاد جماهیر شوروی - فروپاشی امپراتوری هابسبورگ و تشکیل جمهوری اتریش
- تغییر هندسه سیاسی دنیا
- شکل اولیه سازمان ملل
- تشکیل جامعه ملل
- با طراحی فاتحان جنگ، تشکلی با عضویت چهل کشور در ژنو تأسیس شد.
- هدف — برقراری صلح و امنیت جهانی
- تلفات و خسارت‌های انسانی و اقتصادی
- کشته شدن ۱ میلیون نظامی و مجروح شدن ده‌ها میلیون نفر
- کمبود مواد غذایی و شیوع بیماری‌های واگیردار - آواره شدن میلیون‌ها نفر

ایران در جنگ جهانی اول

ایران پس از شروع جنگ جهانی اول اعلام بی‌طرفی کرد.

دلیل اشغال ایران توسط روسیه و انگلیس — اقدامات ضد متفقین مأموران و جاسوسان آلمانی در مناطق مختلف ایران

آثار و پیامدهای جنگ جهانی اول

- قحطی
- اصلی‌ترین مقدمات بروز قحطی — سیاست‌ها و اقدامات انگلستان
- خرید، جمع‌آوری و دیوی گسترده غله ایران برای تأمین نیروهای متفقین در جریان جنگ — علت اصلی کمبود غلات
- تزلزل و بی‌ثباتی دولت مرکزی
- تعطیلی مجلس شورای ملی
- تضعیف نظام مشروطه

یکی از علل مهم سقوط دولت وثوق‌الدوله — انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ — ایران نیازمند دریافت پول از انگلستان برای تأمین بخش عمده‌ای از مخارج روزمره خود بود. — نافرمانی برخی از سران ایلات و شورش‌های مختلف در گوشه و کنار مملکت — لغو قرارداد و سقوط دولت وثوق‌الدوله

یادداشت

.....

بخش صنعت و معدن

صنعت — مجموعه فعالیت‌هایی که به تغییر شکل فیزیکی یا شیمیایی مواد مختلف اولیه و تبدیل آن‌ها به محصولات جدید منجر می‌شود: ۱. دستی ۲. ماشین در کارگاه ۳. ماشین در منزل

صنایع در ایران — دستی — با استفاده از مواد اولیه بومی و به‌کارگیری ابزار و وسایل دستی — تجلی ذوق هنری و خلاقیت فکری صنعتگر

ماشینی — مهم‌ترین محصول: فرش دستبافت

صنایع فلزات اساسی — بخش زیادی از صادرات غیرنفتی کشور: فولاد / آلومینیوم / مس / سرب

صنایع پتروشیمی — بعد از نفت و گاز، بزرگ‌ترین بخش صنعتی کشور — انواع لاستیک / پلاستیک / شوینده / چسب / کود / رنگ / آلیاف مصنوعی و ...

صنایع	
خودروسازی	یکی از شاخصه‌های توسعه‌یافتگی کشور / ایران خودرو / پارس خودرو (سایپا)
دفاعی	طراحی و تولید تجهیزات نظامی برای نیروهای مسلح / تحقیق و توسعه / تولید و تجهیزات نظامی، تأسیسات و کارخانجات
معدن	<ul style="list-style-type: none"> ایران یکی از کهن‌ترین تمدن‌های جهان در کشف معدن — نفت، گاز، بوکسیت، مس، روی، سرب، سنگ آهن و ... از بخش‌های مهم اشتغال — کرمان - یزد - اصفهان (بیشترین شاغلان بخش معدن کشور) عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی در سطح کشور — عدم توجه کامل به توان و ظرفیت‌های محلی ایران

خدمات

فعالیت‌های مالی، مدیریتی، بهداشتی، آموزشی، انتظامی، اطلاعاتی، گردشگری، تجارت و بازرگانی که به‌طور غیرمستقیم در بهبود کیفیت و کمیت تولیدات کشور مؤثرند.

عرضه خدمات در کشورها: بخش دولتی — بسیاری از امکانات خدماتی در ایران از طریق سرمایه‌گذاری دولتی است. / بخش خصوصی

حمل و نقل

دسترسی به راه همواره مورد نظر انسان بوده است. — رگ حیاتی جامعه: راه‌های هوایی / راه‌های زمینی / راه‌های ریلی / راه‌های دریایی

زیربنای توسعه اقتصادی — سیستم حمل و نقل و ارتباطات مناسب

آموزش و پرورش

مهم‌ترین نظام هر جامعه / رسالت این نهاد: افزایش سطح آگاهی و نگرش افراد در جامعه — تربیت افراد کارآمد و متخصص در بخش صنعت، خدمات و کشاورزی

تجارت و بازرگانی

ساده‌ترین شکل تجارت انسان — مبادلات کالا به کالا / تجارت — از راه‌های مهم تولید ثروت برای هر کشور

ایران از قدیمی‌ترین کشورها در تجارت است به دلیل موقعیت استراتژیکی ویژه و وجود جاده‌های ابریشم و راه ادویه

گذشته — بازار - مؤسسات خرده‌فروشی و عمده‌فروشی

انجام امور تجاری

حال — تجارت الکترونیک — استفاده گسترده از اینترنت — امکان خرید و فروش سریع

گردشگری

گردشگری — شغل پردرآمد، کم‌هزینه و پاک / ایجاد اشتغال، توسعه و رونق اقتصادی و ارتباطات جهانی سازنده برای کشور میزبان

جاذبه‌های گردشگری ایران

- وجود مراکز ارزشمند دینی و مذهبی و اماکن مقدس
- پیکره‌بندی طبیعی ایران، برخورداری از موقعیت دریایی و خشکی، وجود کوه‌های بلند و ... — ایجاد زمین‌گردی (ژئوتوریسم) به دلیل بیابان‌های شگفت‌انگیز
- تنوع زیستی ایران: زیست‌بوم‌های گوناگون گیاهی و جانوری
- تنوع قومی و فرهنگی کشور — مجموعه‌ای از آیین‌ها و لباس‌ها، خوراکی‌ها، آهنگ‌ها، مراسم و گویش‌های محلی
- وجود بیش از ۱۶۰ نوع صنایع دستی و ...

سازمان جهانی گردشگری ایران را در رتبه پنجم از نظر جاذبه‌های طبیعی و رتبه دهم از نظر جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی جهان قرار داده است.

ناحیه ساحلی محل تلاقی زیست‌بوم خشکی و دریا است.

- حفاظت از سواحل در مقابل بالا آمدن آب و کاهش انرژی امواج — نصب و احداث حفاظ‌های عمودی، موج‌شکن و دیواره دریایی
- حفاظت از تپه‌های ماسه‌ای
  - تثبیت ماسه از طریق کشت گیاهان سازگار با محیط روی ماسه‌ها
  - انتقال ماسه‌ها از نواحی دیگر به ساحل
  - ایجاد تپه‌های ماسه‌ای مصنوعی
- پاک‌سازی سواحل از انواع آلودگی
  - تدوین مقررات و قوانین
  - نظارت بر فعالیت‌های گردشگران
- زهکشی اراضی ساحلی (خارج کردن آب از آن‌ها)

راهکارهای حفاظت از نواحی ساحلی

نواحی کوهستانی

۱۰ درصد مردم جهان در نواحی کوهستانی زندگی می‌کنند. / دامنه‌های کوه‌های آلپ دارای بیشترین تراکم جمعیت در نواحی کوهستانی جهان است.

کوهستان	
قابلیت‌ها	<ul style="list-style-type: none"> • تنوع زیستی و تنوع فرهنگ‌های بومی • دامنه‌های مناسب برای پرورش دام و رمه‌گردانی • تأمین منابع آب شیرین — رودها و چشمه‌ها • معادن • جاذبه‌های گردشگری: چشم‌اندازهای زیبا / هوای تمیز و معتدل / امکان کوه‌نوردی و ورزش‌های زمستانی / چشمه‌های آب گرم
محدودیت‌ها	<ul style="list-style-type: none"> • شرایط سخت طبیعی مانند سرمای شدید در شب‌ها، کاهش اکسیژن و مشکلات تنفسی • مشکل بودن حمل‌ونقل و احداث راه‌ها، خطرات برف و یخبندان • منطبق بودن اغلب نواحی کوهستانی جوان بر گسل‌های فعال — خطر زمین‌لرزه - آتش‌فشان‌های فعال - لغزش دامنه‌ها • شیب زمین و محدودیت خاک — شکل خانه‌سازی و فعالیت‌های کشاورزی

- کشت گیاهان بر روی دامنه‌ها برای جلوگیری از فرسایش خاک
- حفاظت از تنوع زیستی و حیات وحش
- ایجاد حوضچه‌های ذخیره و جمع‌آوری آب و جلوگیری از هدر رفتن آب
- پاک‌سازی کوهستان‌ها از آلودگی‌ها
- تدوین قوانین و مقررات برای فعالیت‌های گردشگری
- افزایش آگاهی عمومی در زمینه مراقبت از محیط کوهستان

راهکارهای حفاظت از محیط کوهستانی

جغرافیا یازدهم

درس ششم

نواحی فرهنگی

ناحیه فرهنگی — بخشی از سطح زمین که فرهنگ ویژه‌ای در ناحیه‌ای غالب است و به سبب آن از سایر نواحی جدا می‌شود.

- از مهم‌ترین شاخص‌های فرهنگی است و برای افرادی که در آن تکلم می‌کنند، هویت مشترکی به وجود می‌آورد.
- زبان — نظامی است که در آن معنی الفاظ را فقط گروه خاصی که در آن مشترک هستند درک می‌کنند و برای گروه دیگر معنا ندارد.
- زبان**
- عنصر اصلی گسترش یک فرهنگ — راه انتقال اطلاعات و تجربه‌ها و ارزش‌ها و آداب و رسوم به دیگران و نسل بعدی است.
- نمایش پراکندگی همهٔ زبان‌ها روی نقشه، کار دشواری است.

خانوادهٔ زبانی: گروهی از زبان‌ها که یک ریشهٔ اصلی دارند. شامل: خانوادهٔ هند و اروپایی / خانوادهٔ چینی - تبتی / خانوادهٔ آفری - آسیایی (سامیایی - حامی)

- بزرگ‌ترین و گسترده‌ترین گروه زبانی دنیا — گسترده در چندین قاره
- زبان ایرانی از زیرشاخه‌های آن است.
- مهم‌ترین و پرگویش‌ترین زبان‌های ایرانی که ریشهٔ باستانی مشترک دارند — طبری - بلوچی - فارسی - پشتو - تاجیکی - لری - کردی - گیلکی - تالشی
- خانوادهٔ هند و اروپایی**
- دومین خانوادهٔ بزرگ زبانی از نظر تعداد سخنگو
- در میان مردم زردپوست ناحیهٔ آسیای شرقی رواج دارد.
- معروف‌ترین و پرسخنگوترین شاخهٔ این زبان — ماندارین چینی
- خانوادهٔ چینی - تبتی**

مشاوران آموزش
درستنامهٔ
جغرافیا
یازدهم

۲۷۵۲ در کدام یک از گزینه‌های زیر، «نواحی بارشی ایران، میانگین بارش سالانه یکسان» دارند؟
۱ خزر شرقی و کردستان ۲ کردستان، آذربایجان و زاگرس ۳ خراسان شمالی و داخلی ۴ خزر غربی و خزر شرقی

۲۷۵۳ کدام یک از گزینه‌های زیر، نادرست است؟

- یکی از بزرگ‌ترین مساجد جهان در دهلی ساخته شده است.
- در کشور سوئیس چهار زبان رسمی انگلیسی، فرانسوی، آلمانی و سوئیس وجود دارد.
- در نواحی خزر شرقی و کردستان، میانگین بارش سالانه یکسان است.
- ناحیه صنعتی رور در آلمان، از مهم‌ترین نواحی صنعتی جهان است.

۲۷۵۴ ناحیه خزر غربی ..... بارش را در فصل پاییز دارد و ناحیه ..... بیشترین بارش را در فصل زمستان دارد.

- بیشترین - آذربایجان و زاگرس ۲ بیشترین - داخلی و خزر شرقی
- کمترین - آذربایجان و زاگرس ۴ کمترین - داخلی و خزر شرقی

۲۷۵۵ در ..... کانادا خاک ..... وجود دارد که حاصلخیزترین نوع خاک است و در شمال این کشور به علت ..... هوا نوع خاک فرق می‌کند که به آن خاک ..... می‌گویند.

- جنوب - کرایوزول - گرمی - چرنوزیوم ۲ شمال - کرایوزول - شرجی - چرنوزیوم
- شمال - چرنوزیوم - گرمی - کرایوزول ۴ جنوب - چرنوزیوم - سردی - کرایوزول

۲۷۵۶ خاک‌های نواحی شمالی کانادا چه نام دارد و روی خط استوا، کدام بیوم مشاهده می‌شود؟

- کرایوزول - تایگا ۲ چرنوزیوم - جنگل‌های خزان‌دار
- کرایوزول - جنگل‌های بارانی استوایی ۴ پودزول - ساوان

۲۷۵۷ کدام گزینه به معیارهای مربوط به «عوامل انسانی» ناحیه‌بندی اشاره دارد؟

- الف) جمعیت، دین و فعالیت‌های اقتصادی
ب) اقوام، زبان و پوشش گیاهی
ت) پوشش گیاهی، ناهمواری و فعالیت‌های اقتصادی
- ب - پ ۲ ت - ث ۳ ب - ث ۴ الف - ث

۲۷۵۸ کدام گزینه، پاسخ صحیح پرسش زیر است؟

- «اگر کسی قصد مهاجرت به سوئیس را بکند، به ترتیب باید بر کدام زبان اشراف بیشتر و کمتری داشته باشد؟»
- آلمانی - رمانش ۲ رمانش - آلمانی ۳ فرانسه - ایتالیایی ۴ ایتالیایی - فرانسه

۲۷۵۹ معیارهای انسانی طبق دو معیار ..... و ..... صورت می‌گیرد.

- جمعیت - اقوام ۲ جمعیت - پراکندگی زبانی ۳ اقوام - قومیت‌ها ۴ اقوام - پراکندگی زبانی

۲۷۶۰ کدام یک از عبارات‌های زیر صحیح است؟

- نزدیک به ۸۰٪ جمعیت هندوستان را مسلمانان تشکیل داده‌اند. ۲ معبد بانوی ما، بزرگ‌ترین معبد هندوهاست.
- مسجدجامع پاکستان یکی از بزرگ‌ترین مساجد جهان است. ۴ حدود ۲/۳٪ از جمعیت هند را مسیحیان تشکیل داده‌اند.

۲۷۶۱ کدام گزینه صحیح است؟

- ناحیه صنعتی چک که بوهیمیا نامیده می‌شود، در نواحی عمده صنعتی در اروپا است.
- رمانش از زبان‌های اصلی در سوئیس با بیشترین گوینده در قسمت غرب است.
- بلوچ‌ها هم‌مرز با زاهدان از پراکندگی نواحی قومیت در افغانستان است.
- ناحیه‌ای در آلمان که به صنایع سنگین اختصاص دارد هامبورگ است.

۲۷۶۲ کدام یک از ادیان رایج در هندوستان، کمترین پیروان را دارد؟

- اسلام ۲ مسیحیت ۳ سیک ۴ بودایی

۲۷۶۳ در کشور ..... کلیسای بانوی ما و نواحی صنعتی قاره اروپا بیشتر در بخش ..... قرار دارند.

- مالزی - شمال اروپا ۲ هند - غرب اروپا ۳ مالزی - جنوب اروپا ۴ هند - شرق اروپا

۲۷۶۴ در جنوب شرقی افغانستان اقوام ..... و در کشور ..... چهار زبان رسمی وجود دارد و در شمال غرب افغانستان اقوام ..... زندگی می‌کنند.

- هزاره‌ها - هندوستان - پشتون ۲ هزار - سوئیس - پشتون
- پشتون - هندوستان - هزاره‌ها ۴ پشتون - سوئیس - هزاره‌ها

۲۷۶۵ در غرب افغانستان، کدام اقوام زندگی می‌کنند؟

- پشتون‌ها و تاجیک‌ها ۲ تاجیک‌ها و ترکمن‌ها ۳ هزاره‌ها و ترکمن‌ها ۴ ازبک‌ها و ترکمن‌ها

۲۷۶۶ کدام گزینه، با توجه به تصویر زیر، دلیل مناسبی برای وجود «ساختمان‌های بلندمرتبه» نیست؟

- تجارت دریایی و حمل‌ونقل بین‌المللی
- افزایش تقاضا و بالا بودن قیمت زمین
- استقرار مؤسسات حمل‌ونقل و مراکز درمانی
- رونق فعالیت‌های مربوط به تجارت و گردشگری

مشاوران آموزش
پرسش‌های
چهارگزینه‌ای
جغرافیا یازدهم

پرسش‌های چهار گزینه‌ای

۳۱۷۰ جوهر ژئوپلیتیک ..... است.

- ۱ جمعیت
- ۲ سرزمین
- ۳ قدرت
- ۴ ملت

۳۱۷۱ معادل نه‌چندان صحیح واژه ژئوپلیتیک در کدام گزینه آمده است؟

- ۱ سیاست ترکیب‌شده
- ۲ سیاست جغرافیایی
- ۳ جغرافیای سیاسی
- ۴ تاریخ جغرافیایی

۳۱۷۲ NGOها که همان ..... هستند و ..... نامیده می‌شوند، مانند انجمن فعالین حقوق بشر.

- ۱ سازمان‌های مردم‌نهاد - سمن
- ۲ سازمان‌های حکومتی - ناجی
- ۳ سازمان‌های حمایتی - سامان
- ۴ سازمان‌های مردم‌نهاد - ناجی

۳۱۷۳ همه موارد از عوامل جغرافیایی مؤثر در قدرت از نظر اندیشمندان ژئوپلیتیک است، به جز:

- ۱ موقعیت جغرافیایی
- ۲ آب‌وهوا
- ۳ جمعیت
- ۴ حکومت

۳۱۷۴ نظر اندیشمندان ژئوپلیتیک در مورد قدرت در کدام گزینه صحیح است؟

- ۱ سبب اقتدار اقتصادی، سیاسی و نظامی کشور می‌شوند.
- ۲ موجب استقلال و سیاست‌اند.
- ۳ موجب تقویت قدرت است.
- ۴ به قدرت سیاسی می‌افزایند.

۳۱۷۵ در ارتباط با رابطه قدرت و جغرافیا به‌عنوان ارزش‌های جغرافیایی، کدام گزینه صحیح نیست؟

- ۱ عوامل جغرافیایی نقش مهمی در تولید قدرت دارند.
- ۲ جمعیت یکی از عوامل مؤثر در قدرت از نظر اندیشمندان ژئوپلیتیک است.
- ۳ سیاست یکی از عوامل مؤثر در قدرت از نظر اندیشمندان ژئوپلیتیک است.
- ۴ طبق نظر اندیشمندان ژئوپلیتیک، هر موقعیت جغرافیایی و قدرت، هم منفی هم مثبت است.

۳۱۷۶ نظریه فضای حیاتی ..... در قرن ..... میلادی مطرح شد و او را پدر علم جغرافیا می‌گویند.

- ۱ راتزل - ۱۵
- ۲ راتزل - ۱۹
- ۳ مکیندر - ۱۹
- ۴ مکیندر - ۱۴

۳۱۷۷ کدام مورد مربوط به نظریه راتزل نیست؟

- ۱ برای عامل موقعیت جغرافیایی اهمیت قائل بود.
- ۲ راتزل در نظریه‌ها خودش از پیش بر موقعیت خشکی (بری) تکیه می‌کرد.
- ۳ در کشمکش بر سر قدرت دولت‌های بزرگ پیروز، کشورهای کوچک را ضمیمه خاک خود می‌کند.
- ۴ موقعیت یک کشور در مجاورت دولت قوی یا ضعیف بر سیاست و قدرت تأثیر دارد.

۳۱۷۸ علت رد نظریه راتزل در کدام مورد زیر گویای این موضوع نیست؟

- ۱ توسعه‌طلبی کشورها مثل حمله عراق به کویت
  - ۲ توسعه‌طلبی کشورها مثل حمله آمریکا به عراق
  - ۳ هماهنگی با توسعه حقوق و قوانین بین‌المللی در قرن بیستم
  - ۴ عدم هماهنگی با توسعه حقوق و قوانین بین‌المللی در قرن بیستم
- ۳۱۷۹ به اعتقاد مکیندر، بخش عمده خشکی‌های جهان در سه قاره به‌هم‌چسبیده ..... ، ..... و ..... قرار دارد که به آن ..... می‌گویند.

- ۱ آسیا - اروپا - آفریقا - جزیره جهانی
- ۲ آسیا - اروپا - اقیانوسیه - جزیره جهانی
- ۳ آسیا - اروپا - آفریقا - هلال جهانی
- ۴ آسیا - اروپا - اقیانوسیه - هلال جهانی

۳۱۸۰ مکیندر معتقد بود بعد از منطقه قلب زمین یا ..... یک ..... وجود دارد که قدرت دریایی به آن دسترسی دارد و یک ..... که شامل قاره آمریکا و اقیانوسیه و آفریقا است.

- ۱ هارتلند - هلال مرکزی - هلال خارجی
- ۲ هارتلند - هلال داخلی - هلال خارجی
- ۳ دژ - هلال خارجی - هلال داخلی
- ۴ دژ - هلال داخلی - هلال خارجی

۳۱۸۱ برخی معتقدند نظریه ..... یا قدرت خشکی در سیاست‌های جنگ‌طلبانه ..... و هجوم این کشور به کشورهای مجاور و بروز ..... بی‌تأثیر نبوده است.

- ۱ هارتلند - آلمان - جنگ جهانی اول و دوم
- ۲ فضای حیاتی - فرانسه - جنگ جهانی اول و دوم
- ۳ هارتلند - انگلیس - جنگ جهانی اول و دوم
- ۴ فضای حیاتی - آمریکا - جنگ جهانی اول و دوم

۳۱۸۲ درباره نظریه مکیندر کدام گزینه زیر صحیح نیست؟

- ۱ بعد از منطقه قلب زمین یا هارتلند یک هلال داخلی وجود دارد.
- ۲ نظریه هارتلند یا قدرت خشکی در سیاست‌های جنگ‌طلبانه آلمان نقش داشته است.
- ۳ مکیندر در مقاله‌ای در مورد موضوع تولید قدرت به دریاها توجه نمود.
- ۴ او معتقد بود بخش عمده خشکی‌های جهان سه قاره به‌هم‌چسبیده آسیا، اروپا و آفریقا است.

۳۱۸۳ عبارت زیر مربوط به چه کسی است؟

- ۱ «او یک دریاسالار بود، فضاها را دریایی و اقیانوسی را در شکل‌گیری قدرت جهانی و کنترل و محاصره قدرت خشکی مؤثر می‌دانست.»
- ۲ راتزل
- ۳ مکیندر
- ۴ آلفرد ماهان

۳۱۸۴ از شروط پیشنهادی ماهان برای تبدیل یک کشور به قدرت دریایی در کدام گزینه صحیح نیست؟

- ۱ موقعیت جغرافیایی
- ۲ خط‌مشی سیاسی و حکومت
- ۳ وضع طبیعی سواحل
- ۴ تعداد کشتی دریایی

۲۷۰. **گزینه ۲**: دین مسیحیت در زمان قسطنطین رونق بی سابقه‌ای یافت. بررسی سایر گزینیه‌ها: گزینه «۲»: حدود ۵۰ سال پس از قسطنطین، مسیحیت دین رسمی امپراتوری روم شد. / گزینیه‌های «۳» و «۴»: این دو گزینیه مربوط به پیش از دوره قسطنطین هستند.

۲۷۱. **گزینه ۲**: فلسفه یونان بر فیلسوفان مسلمان به‌ویژه فیلسوفان ایرانی مانند فارابی و ابن‌سینا تأثیر زیادی گذاشته است.

۲۷۲. **گزینه ۱**: ایرانیان تا دو قرن پیش و قبل از رمزگشایی و خوانده شدن خط میخی و آغاز کاوش‌های باستان‌شناسی، آگاهی و درک محدودی از تاریخ و تمدن باستانی خود داشتند.

۲۷۳. **گزینه ۴**: ایرانیان تا دو قرن پیش و قبل از رمزگشایی و خوانده شدن خط میخی و آغاز کاوش‌های باستان‌شناسی، آگاهی و درک محدودی از تاریخ و تمدن باستانی خود داشتند. تا آن زمان مورخان ایرانی بر پایه ترجمه خدای‌نامه‌های متعلق به دوران ساسانی و نیز داستان‌های شاهنامه فردوسی، تاریخ ایران در عهد باستان را می‌نوشتند.

۲۷۴. **گزینه ۴**: نوشته‌های مورخان ایرانی درباره ایران باستان بر پایه ترجمه خدای‌نامه‌های متعلق به دوره ساسانی و شاهنامه فردوسی بود و نوشته‌های آن‌ها ترکیبی از واقعیت و افسانه بود.

۲۷۵. **گزینه ۱**: مورخان تا قبل از رمزگشایی و خوانده شدن خط میخی و آغاز کاوش‌های باستان‌شناسی، تاریخ عصر باستان را به چهار دوره تقسیم می‌کردند. مطالب مربوط به سلسله‌های پیشدادیان و کیانیان آمیخته با افسانه‌های کهن بود؛ درباره اشکانیان مطالب، بسیار کم و محدود به بعضی اسامی بود؛ ولی در خصوص ساسانیان اطلاعات تاریخی قابل توجهی وجود داشت.

۲۷۶. **گزینه ۲**: مطالب مربوط به سلسله‌های پیشدادیان و کیانیان آمیخته با افسانه‌های کهن بود و درباره اشکانیان مطالب بسیار کم و محدود بود.

۲۷۷. **گزینه ۱**: تاریخ بسیاری از اقوام و جوامع کهن از جمله ایران با افسانه و اسطوره آغاز می‌شود.

۲۷۸. **گزینه ۲**: مورخان، پارسه یا پرسه‌پلیس را به جمشید نسبت می‌دادند و به آن تخت جمشید می‌گفتند.

۲۷۹. **گزینه ۱**: واژه‌هایی مانند افسانه، قصه، داستان و اسطوره، گرچه هر یک معنای خاص و ریشه لغوی خود را دارند، اما تقریباً همگی به معنای داستان یا سرگذشت خیالی و غیرواقعی به کار می‌روند. اسطوره‌شناسان، مورخان و دیگر محققان درباره اینکه محتوای افسانه‌ها به کلی غیرواقعی است یا نه، اتفاق نظر ندارند. بیشتر آنان بر این عقیده هستند که افسانه‌ها براساس واقعیت‌های تاریخی ساخته شده‌اند، اما با گذشت زمان تغییر کرده و به شکل افسانه و اسطوره درآمدند.

۲۸۰. **گزینه ۳**: مورخان، پاسارگاد را به حضرت سلیمان منسوب می‌کردند و آرامگاه سلسله هخامنشی را قبر مادر حضرت سلیمان می‌شمردند.

۲۸۱. **گزینه ۱**: مورخان به دلیل نبود اطلاعات کافی و عدم رمزگشایی مطالب موجود، جمشید را نخستین پادشاه ایران می‌دانستند.

۲۸۲. **گزینه ۴**: آگاهی‌های تازه در نتیجه خوانده شدن خط‌های باستانی و کاوش‌های باستان‌شناسی، نقش بسزایی در توجه و گرایش محققان به تاریخ ایران در عهد باستان داشت.

۲۸۳. **گزینه ۲**: در دوره صفویه تمایل و علاقه اروپاییان برای مسافرت به کشور ما و شناخت تاریخ و فرهنگ آن، به‌واسطه اخبار و آگاهی‌های قابل توجهی که از کتب هرودت و دیگر مورخان یونانی و رومی درباره سلسله‌ها و پادشاهان ایران در دوره باستانی به دست آورده بودند، دوچندان شد.

۲۸۴. **گزینه ۲**: در دوره صفویه تمایل و علاقه اروپاییان برای مسافرت به ایران و شناخت تاریخ و فرهنگ آن، دوچندان شد.

۲۸۵. **گزینه ۲**: با گسترش روابط سیاسی و اقتصادی ایران و اروپا در دوره قاجاریه، زمینه برای انجام کاوش‌های باستان‌شناسی در ایران فراهم آمد.

۲۸۶. **گزینه ۴**: در زمان محمدشاه قاجار یک افسر انگلیسی به نام سر هنری راولینسون موفق به خواندن خط میخی شد و سنگ‌نوشته داریوش هخامنشی در بیستون را ترجمه کرد. با خوانده شدن خط میخی، علاقه اروپاییان به فعالیت‌های

باستان‌شناسی در ایران بیشتر شد و دولت فرانسه اجازه حفاری و سپس امتیاز انحصاری کاوش‌های باستانی را در سرتاسر ایران به دست آورد. پس از آن بود که باستان‌شناسانی از فرانسه به ایران آمدند و در محوطه باستانی شوش به حفاری و کاوش مشغول شدند. در سال ۱۳۰۶ ش کاوش‌های باستان‌شناسی از انحصار فرانسویان خارج شد.

۲۸۷. **گزینه ۱**: در دوره قاجاریه روزبه‌روز بر تعداد بازدیدکنندگان خارجی از آثار باستانی و مکان‌های تاریخی به‌خصوص تخت‌جمشید، پاسارگاد و شوش افزوده می‌شد.

۲۸۸. **گزینه ۳**: این دولت فرانسه بود که اجازه حفاری و سپس امتیاز انحصاری کاوش‌های باستانی در سرتاسر ایران را به دست آورد.

۲۸۹. **گزینه ۲**: در زمان محمدشاه قاجار، برای اولین بار با ترجمه سنگ‌نوشته داریوش هخامنشی در بیستون، خط میخی رمزگشایی شد.

۲۹۰. **گزینه ۴**: اولین محوطه باستانی که توسط باستان‌شناسان فرانسوی مورد کاوش قرار گرفت، شوش بود.

۲۹۱. **گزینه ۳**: با کاوش‌های باستان‌شناسی و تحقیقات انجام‌شده، امکان تشخیص تاریخ واقعی از افسانه تا حدودی فراهم آمد.

۲۹۲. **گزینه ۳**: شکل «الف» نمونه‌هایی از آثار دوران باستان است که در زمره منابع دست اول غیرنوشتاری قرار می‌گیرند و شکل «ب» کتاب تاریخ ایران باستان است که چون جزء کتاب‌های نوشته‌شده در دویست سال اخیر است، در زمره منابع دست دوم نوشتاری است.

۲۹۳. **گزینه ۲**: در تورات، کتاب دینی یهودیان، مطالبی درباره هخامنشیان و به‌خصوص کورش بزرگ وجود دارد؛ این منبع از منابع نوشتاری دست اول (اصلی) محسوب می‌شود.

۲۹۴. **گزینه ۱**: منابع نوشتاری، نوشته‌هایی است که درباره رویدادهای تاریخی ایران در عهد باستان نگارش یافته‌اند و یا اینکه می‌توان از آن‌ها اطلاعات و شواهد تاریخی به دست آورد.

۲۹۵. **گزینه ۲**: کتاب تاریخ هرودت در صدر منابع نوشتاری غیرایرانی و کتاب تورات از کتب دینی است که در آن تاریخ ایران باستان سخن گفته شده است.

۲۹۶. **گزینه ۲**: ایرانیان برای ثبت وقایع، دبیران مخصوصی داشتند که وظیفه آن‌ها ثبت وقایع و حوادث مهم بود.

۲۹۷. **گزینه ۳**: از دلایل ضعف تاریخ‌نگاری ایران در عصر باستان، مقبول‌تر و پسندیده‌تر بودن سنت شفاهی نسبت به سنت کتابت، علاقه به حفظ سینه‌به‌سینه مطالب و اهمیت ندادن به لزوم ثبت و نگارش تاریخ است.

۲۹۸. **گزینه ۳**: شاید یکی از دلایل ضعف تاریخ‌نگاری در آن دوره، این باشد که سنت شفاهی، بسیار مقبول‌تر و پسندیده‌تر از سنت کتابت بوده است. علاقه و عادت به حفظ سینه‌به‌سینه مطالب در طول قرن‌ها و حتی هزاره‌ها، لزوم ثبت و نگارش آن‌ها را در درجه اهمیت کمتری قرار داده است.

۲۹۹. **گزینه ۲**: سنگ‌نوشته‌ها و لوح‌های گلی، مهم‌ترین منابع نوشتاری ایرانی در دوره هخامنشیان است.

۳۰۰. **گزینه ۱**: سنگ‌نوشته شاپور یکم بازگوکننده شرح جنگ‌های این پادشاه با رومیان و خدای‌نامه بازگوکننده تاریخ عمومی سرزمین ایران است.

۳۰۱. **گزینه ۴**: سنگ‌نوشته شاپور یکم و خدای‌نامه هر دو مربوط به دوره ساسانیان هستند.

۳۰۲. **گزینه ۲**: نخستین مورخان مسلمان ایران، طبری و دینوری، با استفاده از ترجمه عربی خدای‌نامه‌ها به نگارش تاریخ ایران باستان پرداختند.

۳۰۳. **گزینه ۳**: نوشته‌های طبری و دینوری تا دویست سال پیش، از منابع اصلی مطالعه و شناخت تاریخ ایران باستان بود.

۳۰۴. **گزینه ۱**: منابع دست دوم شامل انواع مختلف کتاب‌ها، مقاله‌ها و پایان‌نامه‌های تحصیلی در دویست سال اخیر است.

۳۰۵. **گزینه ۱**: مقبول‌تر بودن سنت شفاهی نزد ایرانیان، یکی از دلایل ضعف تاریخ‌نگاری در ایران باستان به شمار می‌رود.

۲۷۴۴. گزینه ۲ ناحیه بخشی از سطح زمین است که ویژگی‌های جغرافیایی (طبیعی، اقتصادی و ...) همگون و خاصی دارد؛ به طوری که با بخش‌های مجاور خود متفاوت است. ناحیه گرچه از مفاهیم اصلی در دانش جغرافیا است اما توسط اراتوستن مطرح نشده است.

۲۷۴۵. گزینه ۴ از تعریف ناحیه دو نتیجه می‌توان گرفت: ۱. ویژگی اصلی هر ناحیه، وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است (وحدت‌یابی). ۲. هر ناحیه جغرافیایی به درجه‌ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز است.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: ناحیه بخشی از سطح زمین دارای همگونی مشخص است. / گزینه «۲»: هر ناحیه به درجه‌ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز است. / گزینه «۳»: در مرکز هر ناحیه همگونی عناصر بیشتر از پیرامون است.

۲۷۴۶. گزینه ۳ جغرافی‌دان‌ها از گذشته سطح زمین را به واحدهای جغرافیایی - که در آن‌ها پدیده‌ها با هم همگونی و وحدت دارند - تقسیم کرده و سپس مورد مطالعه قرار داده‌اند. این تقسیم‌بندی‌ها برای شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف و علمی کردن مطالعات و تحقیقات درباره آن مکان‌ها صورت می‌گیرد تا بتوان برای آن‌ها به طور صحیح برنامه‌ریزی کرد. وقتی که یک محیط جغرافیایی را براساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌کنیم، به طوری که هر واحد با واحد مجاور تفاوت داشته باشد، در واقع «ناحیه‌بندی» کرده‌ایم.

۲۷۴۷. گزینه ۴ تقسیم‌بندی پدیده‌ها براساس معیارهای بومی، عبارت نادرستی است. جغرافی‌دانان سطح زمین را به واحدهای جغرافیایی تقسیم می‌کنند. این تقسیم‌بندی‌ها برای شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف و علمی کردن مطالعات و تحقیقات درباره آن مکان‌ها صورت می‌گیرد تا بتوان برای آن‌ها به طور صحیح برنامه‌ریزی کرد. وقتی یک محیط جغرافیایی را براساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌کنیم، به طوری که هر واحد با واحد مجاور خود متفاوت باشد، ناحیه‌بندی کرده‌ایم.

۲۷۴۸. گزینه ۲ جغرافی‌دان‌ها از گذشته سطح زمین را به واحدهای جغرافیایی تقسیم کرده، سپس مورد مطالعه قرار داده‌اند. این تقسیم‌بندی‌ها برای شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف و علمی کردن مطالعات و تحقیقات درباره آن مکان‌ها صورت می‌گیرد تا بتوان برای آن‌ها به طور صحیح برنامه‌ریزی کرد.

۲۷۴۹. گزینه ۴ در ناحیه ساحلی فعالیت‌های مربوط به تجارت و گردشگری به چشم می‌خورد. امکان تجارت دریایی موجب به وجود آمدن شهری با نقش بندری در کنار دریا شده است. سایر گزینه‌ها مربوط به نواحی مرطوب است.

۲۷۵۰. گزینه ۳ در ناحیه مرطوب، به سبب بارندگی زیاد و رطوبت کافی، چمنزارهای وسیعی به وجود آمده و شرایط مناسبی برای دامداری و پرورش گاو فراهم شده است. سقف خانه‌ها نیز با ریزش‌های جوی و نوع فعالیت اقتصادی ساکنان ناحیه، یعنی نگهداری دام و علوفه تناسب دارد.

۲۷۵۱. گزینه ۲ در نقشه نواحی بارشی ایران، جغرافی‌دان‌ها، براساس ترکیب ویژگی‌های عمده بارش از قبیل میانگین بارندگی سالانه، توزیع فصلی بارش و بالاترین میزان بارش روزانه، ایران را به شش ناحیه بارشی تقسیم کرده‌اند. خزر غربی با ۱۲۶۱ میلی‌متر بارش سالانه، بیشترین میزان بارش و ناحیه داخلی با ۱۵۴ میلی‌متر بارش سالانه، کمترین بارش را دارد. خزر شرقی در ناحیه «ب» و ناحیه داخلی در منطقه «ج» قرار دارد.

۲۷۵۲. گزینه ۱ تقسیم‌بندی ایران به شش ناحیه بارشی براساس ویژگی‌های عمده بارش از قبیل بارندگی سالانه، توزیع فصلی بارش و بالاترین میزان بارش روزانه است.

۲۷۵۳. گزینه ۴ ناحیه داخلی شامل اهواز، ایران‌شهر، یزد و سمنان می‌شود که میانگین سالانه بارش آن ۱۵۴ میلی‌متر است و بیشترین بارش مربوط به زمستان و کمترین تابستان است.

۲۷۵۴. گزینه ۱ خزر شرقی و کردستان (با ۵۳۹ میلی‌متر بارش سالانه) از نواحی بارشی ایران، دارای بارش میانگین سالانه یکسان هستند.

شود. در دهه‌های اخیر، فناوری به کمک انسان آمده و سبب شده است که انسان در محیط، تأثیر بسیاری بگذارد. فناوری‌های جدید، انسان را قادر به بهره‌وری از اعماق زمین کرده و میزان دسترسی انسان را گسترش داده است. تصویر صورت سؤال نشان می‌دهد که انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود. (دهم، درس ۱)

۲۷۳۰. گزینه ۲ دید ترکیبی یعنی مطالعه همه‌جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان

۲۷۳۱. گزینه ۲ تداوم خشکسالی در سال‌های اخیر ← علت وقوع پدیده ← پاسخ به سؤال چرا؟

پدید آمدن بحران ریزگردها ← دلالت بر ماهیت پدیده ← پاسخ به سؤال چه چیز؟ در کشورهای جنوب غربی آسیا ← مکان وقوع پدیده ← پاسخ به سؤال کجا؟ در فصل‌های مختلف سال ← روند زمانی پدیده ← پاسخ به سؤال چه موقع؟ (دهم، درس ۲)

۲۷۳۲. گزینه ۲ محل دقیق هر پدیده یا مکان با توجه به طول و عرض جغرافیایی، موقعیت مطلق یا ریاضی آن محل است. این عبارت که ایران در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی و در طول مشخص شرقی واقع شده، نشان‌دهنده موقعیت نسبی ایران است. (دهم، درس ۳)

۲۷۳۳. گزینه ۱ برخی از دشت‌ها حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها هستند، مانند دشت ارژن در فارس. برخی از دشت‌ها نیز از دوران زمین‌شناسی بسیار قدیم بر جای مانده‌اند، اما در روی آن ناهمواری‌های جدید بر اثر فرسایش بادی ایجاد شده است، مثل دشت لوت. (دهم، درس ۴)

۲۷۳۴. گزینه ۲ طی دوره کوتاه‌تر، دوره‌های یخچالی و بین یخچالی، دوره‌های بارانی و خشک به وقوع پیوسته است. (دهم، درس ۴)

۲۷۳۵. گزینه ۴ کوهستان‌های مرکزی از اتصال سه نقطه کوه جغتای در خراسان رضوی، گردنه آوج در استان قزوین و قله کوه بزمان یا خضر زنده در سیستان و بلوچستان تشکیل شده است. (دهم، درس ۴)

۲۷۳۶. گزینه ۴ در مناطق جنوبی کشور که در عرض‌های پایین جغرافیایی قرار دارند، زاویه تابش خورشید هنگام ظهر، نزدیک به عمود است و به همین دلیل در این نواحی، مقدار تابش خورشید بیشتر و هوا گرم‌تر است، مانند استان‌های هرمزگان و جنوب سیستان و بلوچستان. (دهم، درس ۵)

۲۷۳۷. گزینه ۱ رودهای مناطق نسبتاً خشک به دلیل فرسایش کند، بیشتر طغیانی هستند (دهم، درس ۶)

۲۷۳۸. گزینه ۳ سه نوع کانون آبگیر وجود دارد. کانون‌های اتفاقی عبارت‌اند از کانون‌های موقتی که در کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک با باران‌های کوتاه و اتفاقی شکل گرفته است. (دهم، درس ۶)

۲۷۳۹. گزینه ۱ معمولاً برنامه‌ریزان برای برنامه‌ریزی‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، آموزشی، فرهنگی و دفاعی به آینده‌نگری جمعیتی نیاز دارند. قانون ۷۰، زمان دو برابر شدن جمعیت هر کشور را نشان می‌دهد. (دهم، درس ۷)

۲۷۴۰. گزینه ۲ دو مورد «آسانی حمل‌ونقل» و «برقراری روابط سیاسی مناسب میان کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه» نادرست هستند و جزء این عوامل به شمار نمی‌روند. (دهم، درس ۷)

۲۷۴۱. گزینه ۳ اشکانیان: قسمت‌های حکومت هخامنشی در این دوره ادامه یافت. ساسانیان: کشور را به ۱. سرزمین (ایالت) ۲. خوره (استان) ۳. تسوگ یا تسوج (شهرستان) ۴. رستاک (دهستان) تقسیم می‌کردند. (دهم، درس ۸)

۲۷۴۲. گزینه ۳ قدیمی‌ترین سکونتگاه که در ایران شناخته شده است، سکونتگاه عشایری است. (دهم، درس ۹)

۲۷۴۳. گزینه ۴ امروزه با توجه به مشکل کاهش منابع آبی کشور، توصیه می‌شود محور توسعه کشاورزی از زراعت به توسعه باغداری با روش‌های نوین آبیاری و متناسب با محیط تغییر یابد. (دهم، درس ۱۰)